

LUIGI CAPUANA

## Θ Α Π Α Ω !

(Μονόλογος)

[Κοιμὸν δωμάτιον. Ἡ Κλαίλια Μάουρη, τριακοντοῦτις, μὲ ξανθὰ μαλλιά, μὲ σοβαρὰν ἐνδυμασίαν περιπάτου καὶ μακρὰν γούναν. Στέκει πρὸ τοῦ καθρέπτου σηκώνουσα καὶ κατεβάζουσα, διὰ δοκιμὴν, τὸ βέλο ποῦ κρέμεται ἀπὸ τὸ κ καπελλάκι της. Εἶνε σκεπτική, συνωφρωμένη. Δάκνει τὰ χεῖλη της, κουμβώνουσα τὸ ἕνα χειρόκι καὶ φαίνεται ἀβεβαία πρὸ μιᾶς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ λάβῃ. Αἰφνης, ἀφοῦ ἐκνιτάχθῃ ἐκ νέου εἰς τὸν καθρέπτην, βγάζει τὸ καπελλάκι της, τὸ ῥίπτει μὲ ζωηρὸν κίνημα ἐπὶ τοῦ καναπέ, μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον βγάζει τὰ γάντια καὶ ἀναφωνεῖ:]

ΧΙ... ὄχι! θὰ ἦτο ἀτιμία... ἢ τρέλλα! Δὲν θέλω, ὄχι! δὲν θέλω! Καὶ τί τάχα σὰν ὑποσχέθηκα καὶ ὠρκίσθηκα; Ἔλα δά! Τόσα πράγματα ὑπόσχεται κανεὶς... τόσο ὄρκοι δίδονται... καὶ ἔπειτα!

Αὐτὴν τὴν ὥραν ἐκεῖνος περιμένει στὸ κοιμ-  
φό του καμαράκι ποῦ ἔχει ἐτοιμασθῆ ἀποκλει-  
στικῶς γιὰ μένα... ἔτσι τοῦλάχιστον λέει...  
ποῖος ἤξευρε; θὰ ἐπανέλαβε τὸ ἴδιο καὶ ᾽ ἄλ-  
λες γυναῖκες, ποῦ τὸν ἐπίστευσαν καὶ ἐπῆγαν  
ἐκεῖ, καὶ ξαναγύρισαν μερικὲς φορές... καὶ  
ἔπειτα... δὲν ξαναπῆγαν πλέον... ὦ! οἱ  
ἄνδρες φεύδονται χωρὶς ντροπὴ, ἐκ συνηθείας,  
ἐξ ἐλαφρότητος, ἐξ ἀπερισκεψίας... ἴσως...  
ἴσως μάλιστα ἐσκεμμένως, σὰν νὰ θεωροῦν  
μνηδαμινὸ πρᾶγμα τὸ ν' ἀπατήσουν μίαν γυναῖκα... φθάνει νὰ ἐπι-  
τύχουν τὸν σκοπὸν των...



Αὐτὲς τῆς σκέψεις ἐπρεπε νὰ τῆς κάμω πρὶν... κι' ὄχι σήμερα...  
Ἔγινε σοφὴ ἔτσι ἔξαφνα... Μὰ πῶς τάχα; Γιατί; (κάθηται). Ἄς  
κάμωμεν ὀλίγην ἀνασκαφὴν συνειδήσεως!

Ἴδού: μοῦ κακοφαίνεται νὰ ὑποθέσῃ ἐκεῖνος ὅτι ἐγὼ φοβοῦμαι.

"Ἐπρεπε νὰ πάω καί ν' ἀντισταθῶ καί νὰ τοῦ εἰπῶ : — Ὑπῆρξα ἐλαφρῆ, κουτῆ κι' ἔδωκα προσοχὴ στὰ ἀπατηλά σου λόγια... Μοῦ ἐρκίζεσθε πῶς μ' ἀγαπάτε... μὰ δὲν εἶνε ἀλήθεια... εἶμαι πλειὰ πεπεισμένη. Ἡπατήθην καὶ ἐνόμισα ὅτι σὰς ἀγαπῶ... ἀλλὰ τώρα ἄς τελειώνομεν... Ἄς μείνωμεν... ἂν εἶνε δυνατόν... καλοὶ φίλοι... Για νὰ χορτάσετε τὸ καπρίτσο σας καὶ νὰ περάσετε τὴν ὥραν σας σὰν κύριος ποῦ δὲν ἔχει καμμίαν ἄλλην ἀσχολίαν... θὰ βρεθοῦν βέβαια ἄλλες γυναῖκες — ὦ! ἄλλο τίποτε! — πλέον εὐκολες, πλέον ὠραῖες καὶ... πλέον ἀνόητες ἀπὸ ἐμέ. Ἀρκέσου λοιπὸν ἔς αὐτές... Μίαν περισσότερον ἢ μίαν ὀλιγώτερον ἂν σημειώσης εἰς τὸ καρνέ σου, δὲν σημαίνει τίποτε... Δὲν ἤξεύρω ἂν εἶσαι εὐκολος εἰς ἐλέγχους καὶ μετανοίας... θέλω νὰ σέ κάμω ν' ἀποφύγῃς ἕνα... τοῦλάχιστον!

Μὰ... μὰ ὅταν θὰ βρεθῶ μπροστά του, μόνῃ ἐγὼ κι' ἐκεῖνος, θὰ ἔχω τάχα τὸ κουράγιο νὰ τοῦ κάμω τὸν ὠραῖον αὐτὸν λόγον... τὸν ἡλίθιον αὐτὸν λόγον;

Ἐκεῖνος θὰ μὲ πιάσῃ ἀπὸ τὰ χέρια· θὰ μὲ κυττάξῃ στὰ μάτια χαμογελῶντας λιγάκι εἰρωνικά, ὅπως ξεύρει ἐκεῖνος νὰ χαμογελᾷ· θὰ μοῦ ἐπαναλάβῃ ὅσα τόσες φορές ἐπροσπάθησα νὰ μὴν ἀκούσω ἢ νὰ μὴ πιστεύσω, καὶ μὲ τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ μὲ γοητεύσῃ, νὰ μὲ μαγεύσῃ, νὰ μὲ κάμῃ σκλάβο του... μίαν σκλάβαν εὐτυχῆ διὰ τὴν ὑποδούλωσίν της...

Πόσον εἶνε ἀπελπιστικὴ αὐτὴ ἢ ἀδυναμία μας! Πόσο ταπεινωτικὴ εἶνε γιὰ τὴν ψυχὴν ἢ ἀνάγκη ποῦ ἔχομεν ἐμεῖς ἢ γυναῖκες νὰ κολακευώμεθα καὶ νὰ παρασυρώμεθα ἀπὸ τὴν φρεναπάτην! Αὐτὸ τὸ παραλήρημα τῆς κατακτῆσεως, τὸ ὁποῖον ἀργότερα μεταβάλλεται εἰς σκλαβιάν! (*ἐγείρεται στενοχωρημένη, ἀηδιασμένη*). Ναι, μὰ ἔπρεπε νὰ τὰ σκέπτομαι καὶ νὰ τὰ κρίνω ἔτσι προτῆτερα!

Μὰ πῶς, γιατί ἔγινες ἔτσι ἔξαφνα σοφῆ;... Ἦσουν ντυμένη τώρα πλειά!... Δυὸ ὥρῶν βάσανος γιὰ νὰ γίνῃς ἐλκυστικώτερα... ὠραιότερα... Ὁ φόβος μήπως δὲν φθάσῃς ἐγκαίρως καὶ τὸν κάμῃς νὰ περιμένῃ, σ' ἔκαμνε νευρικὴν, ἀνήσυχον... θὰ ἔτρεχες ἐκεῖ σὰν νὰ ἐπήγαινες σὲ πανηγύρι... ἐνῶ θὰ ἔτρεχες στὸ γκρέμισμα τῆς ἀξιοπρεπείας σου, τῆς τιμῆς σου, εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ἡσυχίας τῆς ζωῆς σου, καὶ ὁμῶς ἐφαίνεσο σχεδὸν εὐτυχισμένη!...

Ἦναγκάσθης νὰ κάμῃς κάποιον κόπον ἔως ποῦ νὰ βγάλῃς τὸ καπέλλο, τὰ γάντια... καὶ ἀκόμη φορεῖς τὴν γοῦναν!.. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπον σοῦ εἶνε εὐκολώτερο νὰ ξανατυθῆς... ἀλλ' ἂν ἀποφασίσῃς πάλι νὰ πᾶς; (*Βγάζει γρήγορα τὴν γοῦναν*) Ἐμπρός! Μπορεῖ νᾶναι κι' αὐτὴ ἕνας πειρασμός! Ὅλα γίνονται πειρασμός, ὅταν ὑπάρχει καὶ διάθεσις!

(*Παρατηροῦσα τὸ χρυσὸ ρολογάκι της*). Τρεῖς παρὰ τέταρτο! Κι' εἶχα φόβους καὶ ἀνησυχία προτῆτερα μήπως δὲν προφθάσω!

(*Μειδιᾷ μετ' εὐχαριστήσεως*). Δὲς καὶ τὸν βλέπω! Μὲ τὸ κεφάλι στηριγμένο στὰ τζάμια τοῦ παραθύρου, παραμονεύει γιὰ νὰ μὲ ἰδῇ ποῦ θὰ παρουσιασθῶ ἀπὸ τὸν ἀντικρυνὸ δρόμο!... ὦ! δὲν φοβάται

νά λείψω από τήν συνέντευξιν!... Ἀπήτησε νά τοῦ ὀρκισθῶ τήν φορᾶν αὐτήν, διότι — ἔλεγε — δέν ἦταν τόσο βέβαιος γιά τήν ἀγάπη μου, ὥστε νά ἀρκεσθῇ εἰς μίαν ἀπλήν ὑπόσχεσιν... Ἔχει δίκιο... Τυφόντι... ἄν τόν ἀγαποῦσα πραγματικῶς, δέν θά ἐσυλλογιζόμην, δέν θά ἀμφέβαλλα αὐτήν τήν στιγμὴν... καί δέν θά ἔκανα τόν ἱεροκῆρυκα...

Ἐπῆρξεν ὁμως μία στιγμὴ... Μία στιγμὴ; Καλὲ τί λέγω; μία ἐβδομάς, ἓνας μῆνας, ναί... ἴσως ἓνας μῆνας καί μισός, ἄν ἐλογά-  
ριαζα καλὰ, ποῦ ἐσχημάτισα κι' ἐγὼ τήν πεποιθήσιν ὅτι τόν ἀγαπῶ  
καί ἀνταγαπῶμαι βαθύτατα... τρελλὰ... ναί, τρελλὰ — αὐτὴ εἶνε  
ἡ κυριολεξία!

Μοῦ φαίνεται πῶς τόν βλέπω!... Παράδοξον! Μοῦ φαίνεται γε-  
λοῖος ὁ πτωχὸς μὲ τὸ ὕφος τὸ πεισμωμένο ποῦ θά λαμβάνῃ ὅταν θά  
βλέπῃ πῶς περνᾷ ἡ ὥρα... Καί θά μοῦ εἶχε προετοιμάσῃ βέβαια θαυ-  
μασίαν ὑποδοχὴν... ὅπως συνεθίζει αὐτὸς... μὲ ἄνθη παντοῦ, τὰ ἄνθη  
ποῦ μ' ἀρέσουν... ἄσπρα τριαντάφυλλα κι' ἄσπρα γαρύφαλα...  
αὐτὰ δηλαδὴ ποῦ αὐτὸς πρὶν δέν μπορούσε οὔτε νά τὰ ἰδῇ, καί τὰ  
ἄποια τώρα ἀγαπᾷ ἀπὸ συμπάθειαν — λέει — ἐπειδὴ τ' ἀγαπῶ ἐγὼ.  
Ἔχει πάντοτε, ἀπ' ἐδῶ καί λίγο καιρὸ, ἓνα λευκὸ γαρύφαλο στήν  
κομμιδοδόχῃ του, σωστὸς ἱππότης, ποῦ φέρει τὰ χρώματα τῆς πυργο-  
δεσποίνης του!

Ἄ! ὅσο γι' αὐτὸ... δέν ὑπάρχει δευτέρα γνώμη!... Δέν ὑπάρχει  
κανεὶς ἐπιδεξιώτερος ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διαφθορέως...  
Γνωρίζει ὅλας τὰς πονηρίας, ὅλας τῆς τρικλοποδιᾶς, ὅλα τὰ μυσ-  
τικά... Οἱ σύζυγοι ὠρισμένως ἔπρεπε νά μανθάνουν τήν μάχον  
αὐτήν τέχνην... λάθος δικὸ των εἶνε ἄν ἐμεῖς ἀφήνωμεν νά ἀπατη-  
θῶμεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀφοῦ δέν δύναται οἱ σύζυγοί μας νά  
κάμουν τήν δουλειάν αὐτήν... Ἔχουν τήν νόμιμον κατοχὴν... καί  
δυνάμει αὐτῆς νομίζουν ὅτι ἀρκετὰ προστατεύονται... χάρις εἰς τήν  
κωμωδίαν τοῦ γάμου καί... τὸν χορὸν τοῦ Ἡσαῦ!... Καί δέν φρον-  
τίζουν διόλου νά ἀπομακρύνουν τὸν κίνδυνον... Ὁ δικός μου δὲ...  
χειρότερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους! Αἱ, χρειάζεται μεγάλη δύναμις  
γιὰ ν' ἀντισταθῇ κανεὶς... Ὁμολογουμένως, ἐγὼ ἀντέστην μάλιστα  
καί πολὺ. Γνωρίζω μερικὰς φίλας μου!... Ἄλλὰ κι' ἐγὼ πρὸ μιᾶς  
στιγμῆς λίγο ἔλειψε νά τὰς μιμηθῶ!... Ἄλλ' εὐτυχῶς!...

(Κυττάζει ἐκ νέου τὸ ρολογάκι τῆς). Τρεῖς!... Μὰ ἐπὶ τέλους  
τί τοῦ ὑπεσχέθη; Μίαν ἐπίσκεψιν... Μερικὰ πράγματα — λέ-  
γει αὐτὸς — δέν ἀρπάζονται, ἀλλὰ παραχωροῦνται ἐλευθέρως καί  
οἰκιοθελῶς... Ἄμα ἀρπαχθοῦν διὰ τῆς βίας, δέν ἔχουν καμμίαν  
ἀξίαν. Ἐνῶ καί ἄν κανεὶς δέν τὰ ἀπολαύσῃ, ἐν τούτοις καί μόνῃ  
ἡ ἰδέα ὅτι τὰ ἐπεθύμησε κανεὶς πολὺ καί ὅτι δέν κατώρθωσε  
νά τ' ἀπολαύσῃ, δίδει μίαν εὐχαρίστησιν ἐξαιρετικὴν ἕνεκα τῆς  
δυνατῆς μανίας ποῦ γεννᾷ ἢ μὴ ἱκανοποιηθεῖσα ἐπιθυμία... Μία  
ἀπόλαυσις ὁμως ποῦ ὀλίγοι ἐννοοῦν καί ὀλίγοι ἐπιθυμοῦν!...  
Ἄμορφα λόγια!

Καί ὁμως! Καί ὁμως! Ὅθι ἦτο ἓνας ὠραῖος θρίαμβος νά τοῦ δεῖξω

ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ὡς τῆς ἄλλης καὶ ὅτι μπορῶ νὰ παίξω μὲ τὴ φωτιά χωρὶς καὶ νὰ καῶ ὁμως!...

"Ἐπρεπε νὰ τοῦ δώσω αὐτὸ τὸ μάθημα!... Αὐτὸς θὰ ὑπερφηφανεύεται, διότι κατῶρθωσε νὰ μὲ ξεμυαλίση γιὰ κάμποσο καιρὸ... γιὰ μιὰ βδομάδα... γιὰ ἓνα μῆνα... Μοῦ τὸ ἐξωμολογήθη... 'Α! μ' ἐμὲ θὰ ἐσταματοῦσε πλειὰ διὰ παντός!... 'Εγὼ, ἔλεγε, τοῦ ἤμην τὸ ἰδεῶδες, τὸ αἰωνίως ἐπιζητούμενον καὶ οὐδέποτε συλλαμβανόμενον... ἐπὶ τέλους! "Ἐπρεπε νὰ εἶμαι ὑπερήφανος γιὰτὶ κατῶρθωσα αὐτὸ τὸ θαῦμα! (μειδιῶσα θλιβερώς). Καὶ τὸν ἐπίστευσα!

"Ἄν ἦτον ἀλήθεια!... 'Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁμως! Γι' αὐτὸ πρέπει: νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ ἓνα μάθημα. Τὸ ἀξίζει μάλιστα γιὰ λογαριασμὸ τῶν ἄλλων, τὰς ὁποίας ἐξεμυάλισε... καὶ τοῦ ἔδωσαν ἐκεῖνο ποῦ θυσιάζει μία γυναῖκα δίδουσα τὴν καρδίαν τῆς εἰς ἓνα ἄνδρα ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε ὁ σύζυγός τῆς... καὶ αἱ ὁποῖαι χάριν αὐτοῦ ὑπέφεραν!

(Κυτιάζουσα διὰ τρίτην φορὰν τὸ ρολογάκι τῆς). Τρεῖς καὶ τέταρτο!... Εἶνε ἀκόμη καιρὸς... σχεδόν... σχεδόν... θὰ ἔμπαινα σοβαρά, ἤρεμη... θὰ στεκόμουν στὸ κατῶφλι τῆς κάμαράς του καὶ θὰ ἔλεγα:— «Σοῦ ὑποσχέθηκα ἐνόρκως... καὶ νά, ποῦ κρατῶ τὴν ὑπόσχεσί μου... ἂν καὶ μερικὰς ὑποσχέσεις καὶ μερικοὺς ὄρκους ἔχει κανεὶς καθῆκον μᾶλλον νὰ μὴ τοὺς κρατῇ... 'Ἀλλὰ ἐκράτησα τὸν λόγον μου γιὰ νὰ σοῦ δείξω ὅτι ἔχω πεποιθήσι στὸν ἑαυτό μου... καὶ γιὰ νὰ σοῦ δηλώσω, στή θέσι αὐτῆ ποῦ ἔμελλε νὰ εἶνε τὸ ἔδαφος τῆς νέας καὶ ὄχι τελευταίας σου νίκης... γιὰ νὰ σοῦ δηλώσω μὲ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον...» "Ὅχι... δὲν πρέπει νὰ προετοιμάζω τὸ λογύδριον, ἀλλὰ νὰ ἀφήσω νὰ εἰπῶ ὅ,τι θὰ μοῦ ἔλθῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην... γιὰτὶ ἂν καταλάβῃ ὅτι τὰ εἶχα ἀποστηθίσῃ, τότε χάνουν τὴν ἀξίαν τὰ λόγια μου... Καὶ ἀφοῦ τελειώσω, τυλιγμένη στὴ γούνα μου, χωρὶς νὰ τοῦ σφίξω τὸ χέρι, μὲ μίαν ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν... νὰ τοῦ γυρίσω τῆς πλάτες... καὶ νὰ φύγω σοβαρά... αὐστηρὰ... μεγαλοπρεπῆς!...

"Ἦθελα νὰ μ' ἔβλεπεν ὁ σύζυγός μου τὴν στιγμὴν ἐκείνην γιὰ νὰ ἐνοήσῃ ποῖον κίνδυνον διέτρεξε καὶ πόσον πρέπει νὰ μ' εὐγνωμονῇ!

Φτωχὲ ἔρωτευμένε! Δὲν τὸ περιμένει ἀλήθεια!... Εἶνε βέβαιος ὅτι θὰ πάω εἰς τὴν συνέντευξιν... 'Ἀλλὰ θὰ παρηγορηθῇ γρήγορα... πιθανῶς.

(Κάμνει κίνημα ἀποφασιστικότητος. Ἀρχίζει καὶ βάζει πάλιν τὸ καπέλλο τῆς. Ἐπειτα φορεῖ τὰ γάντια τῆς ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐξακολουθεῖ ὁμιλοῦσα:)

Δὲν λέγω ὅτι μπορεῖ νὰ συμβῇ διαφορετικὰ... Τότε... σημαίνει... Εἶμαι λιγάκι μοιρολάτρις!... 'Ἄλλ' ὅταν εἶνε κανεὶς ἀποφασισμένος, ὅπως ἐγὼ... Κι' ἔπειτα... θέλω νὰ βγάλω μίαν περιέργειαν... νὰ ἰδῶ τὸ περίφημο ἐκεῖνο καμαράκι... τὴν παστάδα ποῦ εἶνε ἐτοιμὴ νὰ δεχθῇ τὴν θεάν... ποῦ ἐτοιμάσθηκε ἀποκλειστικῶς γιὰ ἐμέ... Ψεύτη! (φορεῖ τὴν γούναν τῆς) Κρῖμα ποῦ δὲν μπορῶ νὰ πάω παραπέρα ἀπὸ τὴν σάλαν τοῦ διαμερίσματος...

Θά ἦτο μεγάλη ἀφροσύνη!... Ὅρθῃ στὸ κατῶφλι... σοβαρά...  
 ἀσπτηρά... μεγαλοπρεπής!...



(Κυτιάζει τὸ ρολογάκι της, τακτοποιεῖ βιαστικὰ τὴν κόμμωσίν της καὶ σταματᾷ, χωσμένη εἰς τὴν γούναν, ὅπως καθρεπτισθῆ). Τί σημαίνει; Εἶμαι τόσον ταραγμένη, τόσον συγκινημένη, ἀν καὶ θέλω νὰ κάμω τὴν γενναίαν... (Χειρονομοῦσα σὰν νὰ ὁμιλῇ πρὸς αὐτόν). Ἐτήρησα τὴν ὑπόσχεσίν μου γιὰ νὰ σοῦ δείξω ὅτι ἔχω πεποιθήσει στὸν ἑαυτόν μου... (μὲ στόμφον). Ἐτήρησα τὴν ὑπόσχεσίν μου γιὰ νὰ σοῦ δείξω ὅτι ἔχω πεποιθήσει στὸν ἑαυτό μου!...»  
 Θαυμάσια!... Καὶ ἔπειτα μίαν ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν... ἀρκετὰ ἐμφαντικὴν... γεμάτην εἰρωνειαν... (ἐκτελεῖ) Καὶ

θα ἐξέλθω... ἔτσι! (Διευθύνεται σιγὰ πρὸς τὴν θύραν, ἐνῶ ἡ αὐλαία πίπτει).

(Μίμησις)

Ρώμη, Μάρτιος 1908

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

## Ο ΑΜΟΙΒΑΙΟΣ ΘΑΥΜΑΣΜΟΣ

### Ὁ σκύλος

- ΜΠΡΕ! τί ἀφέντη ποῦχω ἄγώ! τί σοῖ! τί καμάρι!  
 τί μάτι, τί περπατησιά, τί ὠμορφιά, τί χάρη!  
 καὶ νὰ μὴν ἔχη ὁ τόπος μας—τί κρῖμα!—ἄλλον ἕνα!  
 Μ' ἀλήθεια, ἔχει δίπλα του καὶ σκύλο σὰν κ' ἐμένα.

### Ὁ ἀφέντης

- Μπρέ! τί σκυλί ποῦ ἔχω ἄγώ! τί σοῖ! τί καμάρι!  
 τί μάτι, τί περπατησιά, τί ὠμορφιά, τί χάρη!  
 καὶ νὰ μὴν ἔχη ὁ τόπος μας—τί κρῖμα!—ἄλλο ἕνα!..  
 Μ' ἀλήθεια, ἔχει δίπλα του κι' ἀφέντη σὰν κ' ἐμένα!



Κ' ἔτσι, ἀφέντης καὶ σκυλί, μὲ σηκωμένες μύτες,  
 πηγαίνουν καμαρώνοντας, κ' ἦσαν κ' οἱ δύο... ψωρίτες!

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ